

RÛCHHÚSTERWEI 9 RUIGAHUIZEN

QUICKSCAN NATUURWETGEVING

Mulder Ecologie
Van Goghstraat 75
9718 MT Groningen
www.mulder-ecologie.nl
info@mulder-ecologie.nl

RÛCHHÚSTERWEI 9 RUIGAHUIZEN

QUICKSCAN NATUURWETGEVING

Datum	18-02-2022
Rapportkenmerk	2022005
Opdrachtgever	Wurk Romte ruimtelijke planvorming
Contactpersoon	[REDACTED]
Auteur	[REDACTED]
Versie	Definitief

INHOUDSOPGAVE

1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding	3
1.2	Plangebied	3
1.3	Planvoornemen.....	4
1.4	Werkwijze	4
2	Resultaten en effectbepaling	6
2.1	Inleiding	6
2.2	Gebiedsbescherming en bescherming van houtopstanden.....	6
2.2.1	Natura 2000	6
2.2.2	Houtopstanden	7
2.2.3	Verordening Romte Fryslân	7
2.3	Soortenbescherming.....	8
2.3.1	Amfibieën.....	8
2.3.2	Insecten	9
2.3.3	Planten.....	9
2.3.4	Reptielen.....	10
2.3.5	Vissen en andere van water afhankelijke soort(groep)en.....	10
2.3.6	Vogels	10
2.3.7	Zoogdieren.....	11
3	Conclusies en aanbevelingen	14
3.1	Gebiedsbescherming en houtopstanden.....	14
3.1.1	Natura 2000	14
3.1.2	Houtopstanden	14
3.1.3	Verordening Romte Fryslân	14
3.2	Soortenbescherming.....	14
3.2.1	Vogels	14
3.2.2	Overige soorten en zorgplicht.....	15
3.3	Vrijblijvend advies stimuleren biodiversiteit	15
4	Bronnen	17
Bijlage I	Fotobijlage	18
Bijlage II	Toetsingskader	24

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Men is voornemens een bedrijfswoning te realiseren op een graslandperceel aan de Rûchhústerwei 9 te Ruigahuizen (afb. 1). Tevens worden enkele schuren en stallen op het erf gesloopt (zie verder §1.3). Met het oog op deze plannen is een bestemmingsplanwijziging nodig. In het kader hiervan moet de haalbaarheid van het voornemen onder meer worden beoordeeld in relatie tot de natuurwetgeving. Om inzicht te verkrijgen in de aanwezigheid van beschermde natuurwaarden in (de omgeving van) het plangebied en te kunnen bepalen of het uitvoeren van het planvoornemen kan leiden tot negatieve effecten op deze waarden, is een ecologische toetsing uitgevoerd. Deze toetsing heeft in eerste instantie bestaan uit een verkennend onderzoek, een quickscan.

Afbeelding 1. Ligging van het plangebied aan de Rûchhústerwei 9 in Ruigahuizen ten zuiden van Balk in Gaasterland (inzet). Bron topografische kaartondergrond: Nationaal Georegister (PDOK).

1.2 Plangebied

Het plangebied bevindt zich aan de Rûchhústerwei 9 in Ruigahuizen, gemeente De Fryske Marren, provincie Fryslân (afb. 1). Het is gelegen ten zuiden van Balk in Gaasterland in het zuidwesten van de provincie. In de huidige situatie bestaat het plangebied uit een agrarisch bedrijfsperceel met een woning en enkele oude schuren en stallen. Deze zijn overwegend opgebouwd uit hout en staalplaten, met her en der een (fundering bestaand uit een) enkelsteens muur. De dakbedekking bestaat uit golfplaten. Een aantal van de opstallen verkeren in slechte staat: muurdelen ontbreken en delen van dakgoten zijn verdwenen of niet meer functioneel. Op diverse locaties op het erf bevindt zich opslag van balen

kuilvoer en landbouwmaterieel. Ten westen van de woning en opstallen bevindt zich een regulier beheerd agrarisch graslandperceel. Langs de noord- en zuidzijde van dit perceel bevinden zich beperkt watervoerende, in de zomer droogvallende watergangen. Het perceel wordt langs de zuid-, west- en noordzijde begrensd door een gemengde opstand van bomen en heesters. Verlichting is aanwezig op enkele locaties op het erf. Ten noordwesten van het plangebied bevindt zich landgoed De Mottekamp. Fotobijlage I geeft een impressie van het plangebied.

1.3 Planvoornemen

Het planvoornemen bestaat uit een bestemmingsplanwijziging van het agrarisch bouwvlak aan de Rûchhústerwei 9 te Ruigahuizen (afb. 2). Dit met het oog op de bouw van een bedrijfswoning op het graslandperceel ten westen van de huidige woning. In het kader van de plannen worden tevens enkele stallen en schuren op het erf gesloopt. Alleen de meest oostelijke schuur blijft staan. Er worden geen bomen gekapt en/of watergangen gedempt. De werkzaamheden worden overdag uitgevoerd en het plangebied wordt 's nachts niet (aanvullend) verlicht. Een concrete planning voor de uitvoering van de plannen is afhankelijk van de doorlooptijd(en) van de procedure(s), waaronder mogelijk de uitkomsten van onderhavige toetsing.

Afbeelding 2. Plangebied aan de Rûchhústerwei 9 in Ruigahuizen. Indicatie locatie te realiseren woning op het graslandperceel ten westen van de huidige woning (gele ster).

1.4 Werkwijze

Deze quickscan heeft bestaan uit een bronnenonderzoek en een eenmalig veldbezoek. Voor het verkrijgen van een actueel overzicht van de uit de omgeving van het plangebied bekende beschermde soorten is de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) geraadpleegd. De NDFF is een uitgebreide

natuurdatabank met daarin uitsluitend gevalideerde informatie aangaande het voorkomen en de verspreiding van Nederlandse flora en fauna. Voor deze quickscan is gebruik gemaakt van waarnemingen uit de NDFF binnen een afstand van ongeveer 5 km van het plangebied over de afgelopen 10 jaar. Het veldbezoek is uitgevoerd op donderdagmiddag 27 januari 2022, bij een temperatuur van circa 9°C en een matige wind uit het westen (4 Bft). Bij dit veldbezoek is het plangebied beoordeeld op de aanwezigheid van beschermde soorten en/of de (mogelijke) geschiktheid van het plangebied voor deze soorten.

2 Resultaten en effectbepaling

2.1 Inleiding

Het voornaamste kader waarbinnen het onderzoek is uitgevoerd, vormt de Wet natuurbescherming (hierna Wnb). Deze wet voorziet in de bescherming van gebieden (uitsluitend Natura 2000), soorten en houtopstanden. De bescherming van andere (natuur)gebieden, waaronder het Natuurnetwerk Nederland (hierna NNN, voorheen Ecologische Hoofdstructuur of EHS), loopt via het ruimtelijke ordeningsrecht en is vastgelegd in de provinciale Verordening Romte Fryslân 2014 (geconsolideerde versie maart 2021). Via deze verordening werken de provinciale ruimtelijke belangen door in gemeentelijke bestemmingsplannen en omgevingsvergunningen. In bijlage II worden beide toetsingskaders nader toegelicht. In onderstaand hoofdstuk worden de voorgenomen activiteiten getoetst aan de Wet natuurbescherming en de provinciale verordening.

2.2 Gebiedsbescherming en bescherming van houtopstanden

2.2.1 Natura 2000

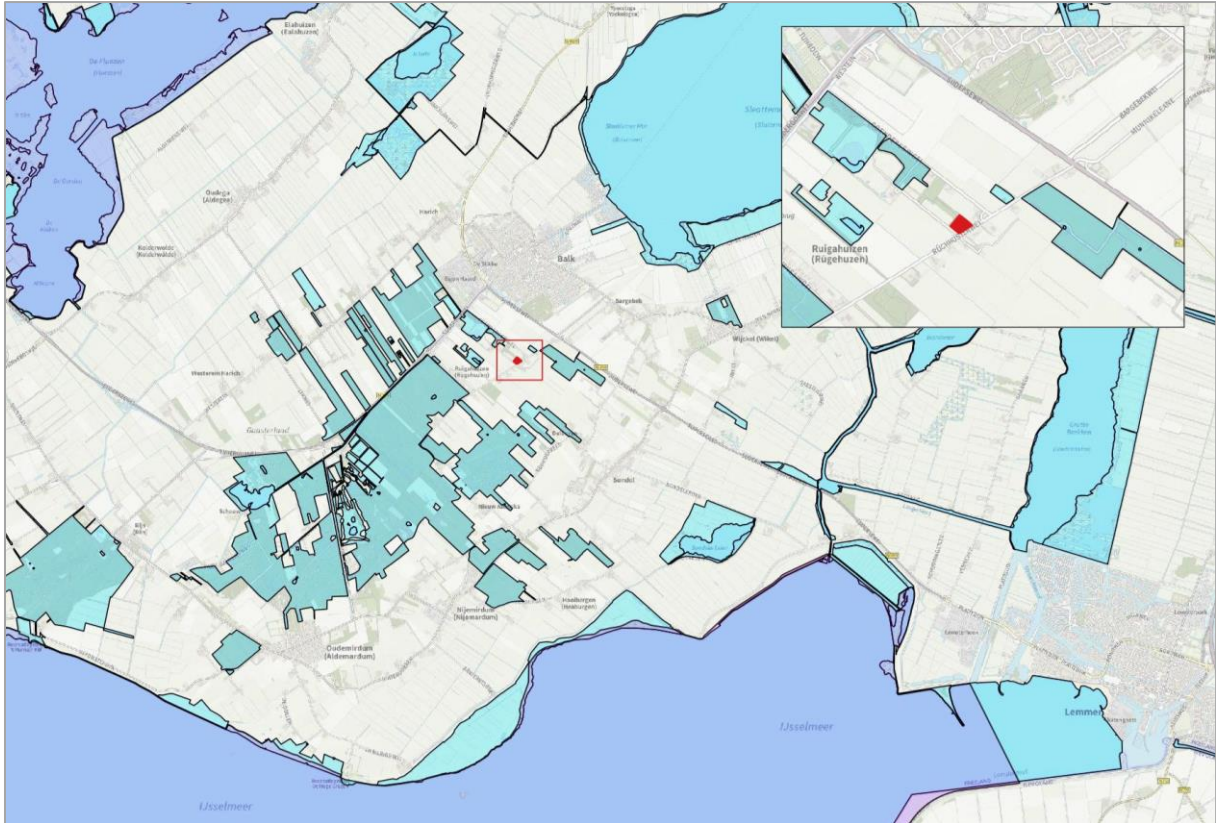
Het plangebied maakt geen deel uit van een Natura 2000-gebied (afb. 3). De meest nabijgelegen Natura 2000-gebieden vormen het IJsselmeer ongeveer 4 km ten zuiden van het plangebied en de Fluessen op circa 5,5 km naar het noordwesten. Uitgangspunt ten aanzien van de bescherming van Natura 2000-gebieden is dat een activiteit of ruimtelijke ontwikkeling niet mag leiden tot negatieve effecten op de voor deze gebieden geformuleerde instandhoudingsdoelen. Deze negatieve effecten kunnen bijvoorbeeld het gevolg zijn van de depositie van stikstof samenhangend met de voorgenomen activiteiten en/of andere storingsfactoren, waaronder bijvoorbeeld de uitstraling van licht en geluid (zowel tijdens uitvoering van werkzaamheden als in de nieuwe situatie).

Veel Nederlandse Natura 2000-gebieden hebben te maken met een stikstofoverschot. In 2021 is de Wet stikstofreductie en natuurverbetering in werking getreden en is door middel van het Besluit stikstofreductie en natuurverbetering (BSN) de Wnb aangepast. In dit besluit is een vrijstelling van een vergunning voor stikstofdepositie opgenomen, die per 1 juli 2021 van kracht is. Deze vrijstelling geldt voor de sloop en bouw van woningen, utiliteitsgebouwen en andere bouwwerken, maar ook voor aanlegactiviteiten en grond-, weg- en waterbouw. Ook is deze van toepassing op met deze werkzaamheden samenhangende vervoersbewegingen. De vrijstelling geldt voor de sloop-, bouw- en aanlegfase, maar is niet van toepassing op structurele stikstofemissies als gevolg van een (veranderende) gebruiksfase of voor het delven van grondstoffen en de productie van bouwmaterialen.

In het geval van voorliggend plan kan gesteld worden dat de meest nabijgelegen Natura 2000-gebieden, het IJsselmeer en De Fluessen, beide niet kampen met een overbelasting aan stikstof¹. Daarnaast behelzen de voorgenomen werkzaamheden de bouw van een woning en de sloop van enkele opstallen. Van een structurele en significante toename van stikstofemissie is geen sprake. De in de voorgaande paragraaf besproken vrijstelling is daarom van toepassing op de voorgenomen ontwikkeling. Een

¹ <https://www.natura2000.nl/gebieden/friesland>

aanvullende toetsing in het kader van stikstofdepositie (AERIUS-berekening) is niet aan de orde. Ook negatieve effecten van andere storingsfactoren op (habitat van) soorten en/of habitattypen van in de omgeving van het plangebied aanwezig Natura 2000-gebieden zijn uitgesloten, gezien de genoemde afstanden tot deze gebieden.

Afbeelding 3. Ligging van het plangebied (rood) ten opzichte van Natura 2000-gebieden in paars en gebieden van het NNN in lichtblauw. Inzet: plangebied ten opzichte van het NNN in de directe omgeving.

2.2.2 Houtopstanden

In het kader van de uitvoer van het planvoornemen vinden geen wijzigingen plaats aan de rond het perceel aanwezige beplanting. Er worden geen bomen gekapt (§1.3). Het onderdeel houtopstanden van de Wnb is niet van toepassing.

2.2.3 Verordening Romte Fryslân

Het plangebied maakt geen deel uit van het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen Ecologische Hoofdstructuur of EHS). Wel ligt het in de nabijheid van enkele NNN-gebieden die deel uitmaken van een omvangrijk en grotendeels aaneengesloten NNN-gebied in Gaasterland tussen het IJsselmeer en Balk: landgoed De Mottekamp ten noordwesten van het plangebied en de Dellebuorren aan de Rûchhústerwei (afb.3). Conform de provinciale verordening zijn ontwikkelingen buiten het NNN toegestaan, mits deze geen significante negatieve effecten op het NNN tot gevolg hebben (het 'ja, mits' principe). Anders dan binnen het NNN beperken deze effecten zich tot verstoring door betreding of door geluid of licht. Met de bouw van een enkele woning voor particulier gebruik zijn significante effecten op het aangrenzende NNN ten gevolge van betreding, geluid of licht tijdens de uitvoering van de werkzaamheden en/of in de nieuwe situatie niet te verwachten. De werkzaamheden voorafgaand

aan het gebruik van de woning zijn van tijdelijke aard en beperkt in omvang en uitstraling. Significante effecten op het NNN ten gevolge van de realisatie van de woning zijn uitgesloten. Ook ligt het plangebied niet in, noch in de nabijheid van andere via de verordening beschermde natuurgebieden (zie bijlage II). Vervolgstappen in het kader van de Verordening Romte Fryslân zijn niet aan de orde.

2.3 Soortenbescherming

2.3.1 Amfibieën

Tabel 1 geeft een overzicht van de beschermde soorten amfibieën die uit de omgeving van het plangebied bekend zijn. Van de nationaal beschermde soorten amfibieën (§3.3 Wnb, zie bijlage II) worden in het plangebied uitsluitend algemene soorten verwacht waarvoor in het kader van ruimtelijke ontwikkelingen een provinciale vrijstelling geldt. Voor deze soorten (bastaardkikker, bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander en meerkikker) geldt ondanks deze vrijstelling wel onverminderd de zorgplicht.

Nederlandse soortnaam	Wetenschappelijke naam	Beschermingsstatus
Bastaardkikker	<i>Pelophylax klepton esculentus</i>	Vrijstelling (art. 3.10)
Bruine kikker	<i>Rana temporaria</i>	Vrijstelling (art. 3.10)
Gewone pad	<i>Bufo</i>	Vrijstelling (art. 3.10)
Heikikker	<i>Rana arvalis</i>	Habitatrichtlijnsoort
Kleine watersalamander	<i>Lissotriton vulgaris</i>	Vrijstelling (art. 3.10)
Meerkikker	<i>Pelophylax ridibundus</i>	Vrijstelling (art. 3.10)
Rugstreeppad	<i>Epidalea calamita</i>	Habitatrichtlijnsoort

Tabel 1. Uit de omgeving van het plangebied bekende beschermde soorten amfibieën. Bron: NDFF.

Van de Europees beschermde soorten amfibieën (§3.2 Wnb) valt het plangebied binnen het bekende verspreidingsgebied van heikikker en rugstreeppad. Heikikker mijdt intensief gebruikt agrarisch gebied, infrastructuur en bebouwing. De zomerbiotoop van de soort bestaat uit vochtige, wat ruiger begroeide locaties, overwintering vindt plaats op droge en vorstvrije locaties, in bosjes en slootkanten maar niet in weilanden. De rugstreeppad is een (pionier)soort van dynamische milieus, die in staat is zich snel te verspreiden en op deze wijze snel nieuwe gebieden te koloniseren. Het habitat van de rugstreeppad laat zich karakteriseren als onbeschaduwde, laag begroeide tot volledig onbegroeide terreinen, met daarin ondiepe wateren die snel kunnen opwarmen. Vaak zijn dit terreinen met een hoge natuurlijke of door mensen ingebrachte dynamiek (bouwterreinen, groeven, uiterwaarden, afgravingen, geschoonde sloten e.d.), maar de soort is ook te vinden in meer stabiele gebieden, waaronder graslandgebieden. Overwintering vindt plaats door zich in een goed vergraafbare bodem in te graven, in muizenholen en onder losliggende elementen, op voorwaarde dat deze vorstvrij zijn en buiten de invloed van grondwater liggen.

Bekende voortplantingslocaties van zowel heikikker als poelkikker in Gaasterland bevinden zich op ruime afstand (>3 km) van het plangebied. Voor de heikikker zijn dit ondiepe oevers van vennen en andere waterpartijen in Gaasterland en langs de Friese meren, voor rugstreeppad voor zover bekend uitsluitend (natuur)gebieden langs het IJsselmeer. Geschikte voortplantingswateren voor beide soorten ontbreken in en rondom het plangebied. Daarnaast vormt het eveneens geen geschikt zomer- of

overwinteringshabitat. De aanwezigheid van heikikker en rugstreeppad in het plangebied wordt uitgesloten.

2.3.2 Insecten

Tabel 2 geeft een overzicht van de beschermde soorten insecten, die uit de omgeving van het plangebied bekend zijn. De gestreepte waterroofkever is een waterkever van grote, permanente wateren (kanalen, petgaten, sloten) met een diepte van 50-150 cm en een vrij spaarzame begroeiing van drijvende en ondergedoken waterplanten. In het plangebied ontbreekt geschikt leefgebied voor de soort. De gevlekte witsnuitlibel komt overwegend voor in laagveenmoerassen, maar de soort wordt in toenemende mate waargenomen bij vennen op de hoge zandgronden. Naast een goed ontwikkelde water- of oevervegetatie vormt de aanwezigheid van (moeras)bos of bosschages nabij het water een essentiële randvoorwaarde. De soort is in de afgelopen jaren vastgesteld bij diverse waterpartijen in het uitgestrekte bosgebied ten zuiden van het plangebied. In het plangebied en directe omgeving ontbreken geschikte voortplantingswateren. De grote vos is een zeldzame dagvlindersoort, die bekendstaat als een zwerver. In de afgelopen jaren duikt de soort incidenteel verspreid over het land op. Er is op dit moment echter geen sprake van de aanwezigheid van duurzame populaties in het noorden van Nederland. De grote weerschijnvlinder komt voor in oudere, vochtige loofbossen en wilgenbroekbossen waarin altijd enkele grotere, markante bomen staan. Geschikt leefgebied voor deze en andere beschermde soorten insecten ontbreekt in en rondom het plangebied. Negatieve effecten hierop zijn uitgesloten.

Nederlandse soortnaam	Wetenschappelijke naam	Beschermingsstatus
Gestreepte waterroofkever	<i>Graphoderus bilineatus</i>	Habitatrichtlijnsoort
Gevlekte witsnuitlibel	<i>Leucorrhinia pectoralis</i>	Habitatrichtlijnsoort
Grote vos	<i>Nymphalis polychloros</i>	Nationaal beschermde soort
Grote weerschijnvlinder	<i>Apatura iris</i>	Nationaal beschermde soort

Tabel 2. Uit de omgeving van het plangebied bekende beschermde soorten insecten. Bron: NDFF.

2.3.3 Planten

Tijdens het verkennend veldonderzoek zijn geen beschermde planten aangetroffen, noch de geschikte randvoorwaarden hiervoor. Wettelijk beschermde soorten, die in de regel kritische eisen stellen aan hun standplaatsen, worden op een agrarisch erf en in een regulier beheerd graslandperceel niet verwacht. De uit de omgeving van het plangebied bekende nationaal beschermde soorten vaatplanten (tabel 3) zijn gebonden aan kalkrijke standplaatsen op akkers, braakliggende terreinen, (spoor)bermen, dijken, spoorwegterreinen en andere soortgelijke ruderales, schrale standplaatsen. Deze omstandigheden zijn in het plangebied niet aanwezig². Negatieve effecten op beschermde flora zijn uitgesloten.

Nederlandse soortnaam	Wetenschappelijke naam	Beschermingsstatus
Grote leeuwenklauw	<i>Aphanes arvensis</i>	Nationaal beschermde soort
Kartuizer anjer	<i>Dianthus carthusianorum</i>	Nationaal beschermde soort
Roggelelie	<i>Lilium bulbiferum</i> subsp. <i>croceum</i>	Nationaal beschermde soort

Tabel 3. Uit de omgeving van het plangebied bekende beschermde soorten vaatplanten. Bron: NDFF.

² Daarnaast wordt van de standplaatsen van de kartuizer anjer en roggelelie aangenomen dat dit niet wilde standplaatsen betreft, maar het gevolg zijn van uitzaaien van zaadmengsels (<https://www.verspreidingsatlas.nl/planten>).

2.3.4 Reptielen

Van de beschermde soorten reptielen komt alleen levendbarende hagedis in de omgeving van het plangebied voor. Het voorkeurs habitat van de levendbarende hagedis bestaat uit heide en hoogveen, daarnaast komt de soort ook voor in open bossen en ruige graslanden, in bermen van (spoor)wegen en in een beperkt deel van de duinen. Het relatief hooggelegen stuwwallandschap van Gaasterland vormt het leefgebied van een kleine en geïsoleerde populatie van de soort. Uit de afgelopen jaren zijn alleen waarnemingen bekend uit het Starnumanbosk ten zuiden van het plangebied. In het plangebied ontbreekt geschikt leefgebied voor de soort. De aanwezigheid van beschermde soorten reptielen in het plangebied is uitgesloten.

2.3.5 Vissen en andere van water afhankelijke soort(groep)en

De watergangen langs de noord- en zuidzijde van het graslandperceel met de geplande woning zijn beperkt watervoerend en vallen in de zomer droog. Deze watergangen zijn ongeschikt voor vissen en andere voor hun bestaan van water afhankelijke soort(groep)en. Bovendien zijn aan deze watergangen geen werkzaamheden voorzien (§1.3). Negatieve effecten op beschermde vissoorten en/of andere voor hun bestaan van water afhankelijke soort(groep)en zijn niet aan de orde.

2.3.6 Vogels

Vogels met jaarrond beschermde nesten

Tabel 4 geeft een overzicht van de in de omgeving van het plangebied waargenomen vogels met jaarrond beschermde rust- en verblijfplaatsen.

Nederlandse soortnaam	Wetenschappelijke naam	Beschermingsstatus
Boomvalk	<i>Falco subbuteo</i>	Jaarrond beschermde nesten
Buizerd	<i>Buteo buteo</i>	Jaarrond beschermde nesten
Gierzwaluw	<i>Apus apus</i>	Jaarrond beschermde nesten
Havik	<i>Accipiter gentilis</i>	Jaarrond beschermde nesten
Huismus	<i>Passer domesticus</i>	Jaarrond beschermde nesten
Kerkuil	<i>Tyto alba</i>	Jaarrond beschermde nesten
Ooievaar	<i>Ciconia ciconia</i>	Jaarrond beschermde nesten
Ransuil	<i>Asio otus</i>	Jaarrond beschermde nesten
Roek	<i>Corvus frugilegus</i>	Jaarrond beschermde nesten
Sperwer	<i>Accipiter nisus</i>	Jaarrond beschermde nesten

Tabel 4. Uit de omgeving van het plangebied bekende beschermde soorten vogels met jaarrond beschermde nesten. Bron: NDFF.

Nestplaatsen van gierzwaluw, huismus en kerkuil zijn overwegend gebonden aan gebouwen. De gierzwaluw is een (semi-)koloniebroeder van gebouwen. Nesten bevinden zich in de regel onder dakpannen, in kieren en gaten in muren en in nestkasten. Een incidentele uitzondering daargelaten, beperken broedgevallen van deze soort zich tot woonkernen van enige omvang. Op een woonerf in het landelijk gebied zijn ze uitgesloten. Daarnaast zijn in de golfplaten daken van de te slopen opstallen geen geschikte nestruimtes voor de soort aanwezig. De kerkuil is wel bij uitstek een bewoner van (half)open agrarische landschappen. De soort broedt overwegend in schuren en kerktorens en maakt in toenemende mate gebruik van aangeboden nestkasten. In de te slopen opstallen in het plangebied zijn geen nestkasten aanwezig en ontbreken ook andere geschikte nestruimtes voor de soort. De huismus

is een standvogel, die in (los) kolonieverband broedt. Nestlocaties zijn in de regel gebonden aan bebouwing, bij voorkeur in combinatie met de aanwezigheid van voldoende groen voor voedsel en dekking. In veel gevallen bevinden nesten van de soort zich onder dakpannen, maar ook broedt de soort wel in gaten en kieren, achter regenpijpen en in nestkasten. De te slopen schuren zijn ongeschikt voor nestlocaties voor de soort. Geschikte nestruimtes ontbreken onder de golfplaten dakbedekking en/of elders in de schuren (zie fotobijlage I). De huismus is, zeker op boerenerven in het buitengebied, jaarrond aanwezig in de directe omgeving van de nestlocaties. Tijdens het veldbezoek zijn onder gunstige weersomstandigheden in het plangebied geen waarnemingen van huismus gedaan, terwijl de soort op hetzelfde moment wel actief was op enkele andere erven aan de Rûchhústerwei. Op grond van deze waarneming mag worden aangenomen dat de te slopen opstallen geen essentieel deel uitmaken van het functionele leefgebied van huismussen met eventuele verblijfplaatsen in aangrenzende opstallen en woningen. Het is echter niet met volledige zekerheid uit te sluiten dat er nesten van huismus aanwezig zijn in de woning aan de Rûchhústerwei 9. Aan deze woning vinden weliswaar geen werkzaamheden plaats, maar het is wel mogelijk dat sloopwerkzaamheden van de aangrenzende opstallen leiden tot een verstoring, en hiermee een aantasting van de functionaliteit, van eventueel hier aanwezige huismusnesten. Boomvalk, buizerd, havik, ransuil, roek en sperwer zijn vogels met nesten in bomen. De bomen rondom het plangebied konden vanwege het ontbreken van een bladerdek tijdens het veldbezoek volledig gecontroleerd worden op de aanwezigheid van (potentieel jaarrond beschermde) boomnesten. Deze zijn niet vastgesteld. Wel kunnen deze aanwezig zijn in het bos van landgoed De Mottekamp direct ten noordwesten van het plangebied, binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden. In dat geval kan bij het uitvoeren van de sloopwerkzaamheden tijdens het broedseizoen sprake zijn van een verstoring, en hiermee een aantasting van de functionaliteit, van potentieel aanwezige boomnesten van bovengenoemde soorten. Van ooievaar is een paalnest aanwezig op een afstand van circa 200 meter ten noorden van het plangebied, in natuurterrein Het Slauerhoff. Gezien deze afstand en de aanwezigheid van een tussengelegen erf en boomwallen, zijn negatieve effecten op dit nest op voorhand uitgesloten.

Overige broedvogels

In het plangebied kan een beperkt aantal algemene(re) vogelsoorten tot broeden komen. Te denken valt aan bijvoorbeeld soorten als witte kwikstaart, boerenwaluw en winterkoning in de te slopen opstallen³ en duiven en mogelijk enkele soorten algemene zangvogels in het groen en aanwezige nestkastjes op en rondom het erf. Nesten van alle in Nederland in het wild levende vogels zijn wettelijk beschermd gedurende het broedseizoen. Het vernietigen en/of verstoren van vogelnesten betreft een overtreding van de Wet natuurbescherming.

2.3.7 Zoogdieren

Alle in Nederland levende vleermuizen genieten bescherming via de Habitatrichtlijn. Niet alleen de dieren zelf zijn beschermd, maar ook hun vaste rust- en voortplantingslocaties en de onderdelen die deel uitmaken van hun functionele leefomgeving, waaronder jachtgebieden en vaste vliegroutes tussen de verblijven en de jachtgebieden. In het zomerseizoen bevinden verblijfplaatsen van vleermuizen zich overwegend in bebouwing (veelal in spouwmuren en ruimtes onder daken) en ruimtes in bomen. In de winter komen daar koele en vochtige locaties zoals forten, (mergel)groeves, kelders en bunkers bij.

³ Er zijn tijdens het veldbezoek enkele (oude) boerenwaluwnesten waargenomen, waarvan één in gebruik genomen was door een winterkoning.

Afhankelijk van de tijd van het jaar en de functie worden zomer-, kraam-, paar- en winterverblijfplaatsen onderscheiden.

Nederlandse soortnaam	Wetenschappelijke naam	Beschermingsstatus
Gewone dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	Habitatrichtlijnsoort
Gewone grootoorvleermuis	<i>Plecotus auritus</i>	Habitatrichtlijnsoort
Kleine dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pygmaeus</i>	Habitatrichtlijnsoort
Laatvlieger	<i>Eptesicus serotinus</i>	Habitatrichtlijnsoort
Meervleermuis	<i>Myotis dasycneme</i>	Habitatrichtlijnsoort
Rosse vleermuis	<i>Nyctalus noctula</i>	Habitatrichtlijnsoort
Ruige dwergvleermuis	<i>Pipistrellus nathusii</i>	Habitatrichtlijnsoort
Watervleermuis	<i>Myotis daubentonii</i>	Habitatrichtlijnsoort

Tabel 5. Uit de omgeving van het plangebied bekende beschermde soorten vleermuizen. Bron: NDFF.

Verblijfplaatsen van vleermuizen in de te slopen opstallen worden uitgesloten. Een spouwmuur ontbreekt. Voor de aanwezigheid van een kraamverblijfplaats en (massa)winterverblijven zijn de schuren en stallen ongeschikt vanwege een beperkt thermisch bufferend vermogen. De overwegend uit houten planken en staal- en golfplaten bestaande schuren in het plangebied (§1.2) zijn eveneens ongeschikt voor zomer- en paarverblijfplaatsen van vleermuizen. Geschikte, tocht- en predatorvrije ruimtes om in te vliegen en weg te kruipen ontbreken, zowel in de muur- als de dakconstructies. De smalle daklijsten sluiten nauw aan op de houten planken van de muurconstructie. Wel kunnen in de woning aan de Rûchhústerwei vleermuisverblijfplaatsen aanwezig zijn. Hier vinden echter geen werkzaamheden plaats. Ook worden in het kader van het planvoornemen geen bomen gekapt (§1.3). Vleermuizen maken tussen hun verblijfplaatsen en hun jacht- of foerageergebied gebruik van vaste vliegroutes, overwegend lijnvormige landschapselementen als bijvoorbeeld lanen, boomsingels en (beschutte) waterpartijen. Uit een vleermuistranssecttelling blijkt dat de omgeving van het plangebied door verschillende soorten vleermuizen wordt gebruikt als vliegroute en foerageergebied (tabel 5). Er is echter geen sprake van de aantasting van de bestaande sloten en (groen)structuren en tijdens werkzaamheden wordt het plangebied niet (aanvullend) verlicht (§1.3). Ook negatieve effecten op essentieel foerageergebied en essentiële vliegroutes van vleermuizen zijn hierom uitgesloten.

Tabel 6 geeft een overzicht van de overige in de omgeving van het plangebied waargenomen beschermde soorten zoogdieren. Beschermde soorten ware muizen, woelmuizen en spitsmuizen met een provinciale vrijstelling van de ontheffingsplicht (zie bijlage II) zijn in deze tabel buiten beschouwing gelaten⁴.

Nederlandse soortnaam	Wetenschappelijke naam	Beschermingsstatus
Boommarter	<i>Martes martes</i>	Nationaal beschermde soort
Bunzing	<i>Mustela putorius</i>	Vrijstelling (art. 3.10)
Das	<i>Meles meles</i>	Nationaal beschermde soort
Egel	<i>Erinaceus europaeus</i>	Vrijstelling (art. 3.10)
Haas	<i>Lepus europaeus</i>	Vrijstelling (art. 3.10)
Hermelijn	<i>Mustela erminea</i>	Vrijstelling (art. 3.10)
Konijn	<i>Oryctolagus cuniculus</i>	Vrijstelling (art. 3.10)
Noordse woelmuis	<i>Alexandromys oeconomicus arenicola</i>	Habitatrichtlijnsoort

⁴ Dit betreft de soorten aardmuis, bosmuis, dwergmuis, dwergspitsmuis, huisspitsmuis, veldmuis en woelrat.

Otter	<i>Lutra lutra</i>	Habitatrichtlijnsoort
Ree	<i>Capreolus capreolus</i>	Vrijstelling (art. 3.10)
Steenmarter	<i>Martes foina</i>	Vrijstelling (art. 3.10)
Vos	<i>Vulpes vulpes</i>	Vrijstelling (art. 3.10)
Waterspitsmuis	<i>Neomys fodiens</i>	Nationaal beschermde soort
Wezel	<i>Mustela nivalis</i>	Vrijstelling (art. 3.10)

Tabel 7. Uit de omgeving van het plangebied bekende overige beschermde soorten zoogdieren, exclusief ware muizen, woelmuizen en spitsmuizen. Bron: NDFF.

De boommarter is een bosbewoner. Rustplaatsen van de soort worden onder meer gevormd door boomholten, holen van grote(re) zoogdiersoorten (das, vos, konijn) of ruimtes onder boomwortels of takkenbossen. De soort komt in de bossen van Gaasterland voor. Dit geldt ook voor de das. Deze soort bewoont allerlei biotopen, maar heeft een voorkeur voor een kleinschalig agrarisch landschap met een afwisseling van agrarische percelen (vaak gebruikt als foerageergebied), bosjes, heggen en houtwallen. In een territorium van (in Nederland) doorgaans 30-50 ha leeft een familiegroep in stelsels van holen of burchten. De noordse woelmuis leeft in hoge, grazige vegetaties in natte terreinen, waaronder rietland, moeras en extensief beheerde weilanden. Het Friese merengebied vormt een van de vijf leefgebieden in Nederland van deze zeldzame woelmuissoort. De otter leeft in oeverzones van meren, plassen, rivieren, kanalen, beken en moerassen. De waterspitsmuis is een soort van schoon, zowel vrij snel stromend als stilstaand water met een goed ontwikkelde oevervegetatie. Deze kan variëren van kruidenrijke vegetaties langs waterkanten tot elzenbroekbos. Voor geen van bovenstaande soorten vormt het plangebied een geschikt leefgebied. Tijdens het veldbezoek zijn van deze soorten geen sporen en/of (potentieel) geschikte locaties voor verblijfplaatsen aangetroffen.

Op basis van bovenstaande en de in en rondom het plangebied aanwezige biotoop, worden uitsluitend nationaal beschermde soorten zoogdieren verwacht, waarvoor in het geval van ruimtelijke ontwikkelingen een provinciale vrijstelling van de ontheffingsplicht geldt (bijlage II). Hieronder vallen onder meer enkele soorten ware muizen, woelmuizen en/of spitsmuizen, en soorten als egel, haas, konijn, ree en vos, maar ook de kleine marterachtigen⁵ (bunzing, hermelijn en wezel) en steenmarter. Overigens zijn bij het veldbezoek geen sporen van kleine marterachtigen vastgesteld in te slopen schuren. Verblijfplaatsen van deze soorten binnen het plangebied worden, gezien het vrijwel ontbreken van dekking, groenstructuren en groene 'overhoekjes' op het erf en de afwezigheid van holen van zoogdieren en dekking op het agrarische graslandperceel hiernaast, niet waarschijnlijk geacht. Wel vormt de beplanting langs de Rûchhústerwei mogelijk een geleidend en verbindend landschapselement tussen leefgebieden van kleine marterachtigen, alsmede foerageergebied. Hierop wijzen enkele waarnemingen van bunzing langs de weg. De kap van bomen of het verwijderen van ondergroei langs deze weg maken echter geen deel uit van het planvoornemen (§1.3). Verblijfplaatsen van steenmarter bevinden zich vaak in gebouwen, op zolders, in kruipruimtes, spouwmuren of ruimten onder het dak, maar ook wel in boomholtes, onder takkenhopen en in dichte struwelen. De steenmarter markeert zijn territorium bij intensief gebruik op duidelijk zichtbare locaties. Tijdens het veldbezoek zijn in de te slopen schuren geen aanwijzingen voor de aanwezigheid van steenmarter aangetroffen. Ondanks dat voor alle bovengenoemde nationaal beschermde soorten een vrijstelling van de ontheffingsplicht geldt, is de algemene zorgplicht voor deze soorten wel te allen tijde van toepassing.

⁵ Voor deze soorten geldt op dit moment in de provincie Fryslân nog een vrijstelling in het kader van ruimtelijke ontwikkelingen, maar deze komt met de inwerkingtreding van de Omgevingsverordening in 2022 of 2023 te vervallen.

3 Conclusies en aanbevelingen

3.1 Gebiedsbescherming en houtopstanden

3.1.1 Natura 2000

De bouwvrijstelling van het Besluit stikstofreductie en natuurverbetering (BSN) is op de werkzaamheden van toepassing. Een aanvullend onderzoek in het kader van stikstofdepositie is hierom niet aan de orde. Ook andere effecten op de in de omgeving van het plangebied gelegen Natura 2000-gebieden worden op grond van de afstand tot deze gebieden en de en de beperkte duur, omvang en uitstraling van de voorgenomen activiteiten uitgesloten. Vervolgstappen in het kader van Natura 2000 zijn niet aan de orde.

3.1.2 Houtopstanden

Er worden geen bomen gekapt in het kader van de voorgenomen activiteiten. Het onderdeel houtopstanden van de Wnb is niet aan de orde.

3.1.3 Verordening Romte Fryslân

Het plangebied maakt geen deel uit van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Negatieve effecten, zowel tijdelijk als permanent, op de wezenlijke waarden en kenmerken van het NNN in de nabije omgeving worden uitgesloten op grond van de beperkte omvang en uitstraling van de voorgenomen activiteiten. Er is geen sprake van directe dan wel indirecte aantasting van het NNN. Ook ligt het plangebied niet in, noch in de nabijheid van, andere via de Verordening Romte beschermde (natuur)gebieden.

3.2 Soortenbescherming

3.2.1 Vogels

De aanwezigheid van vogelnesten met een jaarrond beschermde status in de te slopen opstallen en op het graslandperceel van de te realiseren woning is uitgesloten. Wel kunnen in de woning aan de Rûchhústerwei 9 nestlocaties van huismus aanwezig zijn en in het aan het plangebied grenzende natuurgebied landgoed De Mottekamp boomnesten van vogels met jaarrond beschermde nesten. Hoewel er geen werkzaamheden aan de woning en in het bosgebied plaatsvinden, kunnen zich dus wel jaarrond beschermde nesten binnen verstoringsafstand van de werkzaamheden bevinden. Daarnaast is het plangebied zelf geschikt als broedgebied voor enkele algemene soorten vogels. Het verstoren van nesten met een jaarrond beschermde status en het vernietigen en/of verstoren van alle vogelnesten gedurende het broedseizoen betreft een overtreding van de Wnb, waarvoor geen ontheffing kan worden verkregen.

Een overtreding van de Wnb ten aanzien van vogels kan in het geval van het planvoornemen eenvoudig worden voorkomen door de sloopwerkzaamheden in het plangebied uit te voeren buiten het

broedseizoen van vogels. In de wet wordt geen vaste periode voor het broedseizoen gedefinieerd, maar in de praktijk wordt hiervoor globaal de periode 1 maart tot 1 augustus aangehouden. Geldend is echter de aanwezigheid van een broedgeval op het moment van de werkzaamheden. Indien het niet mogelijk is de sloopwerkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren, dan dient voorafgaand aan de werkzaamheden een broedvogelcontrole door een ter zake kundige te worden uitgevoerd. Blijkt uit deze controle blijkt dat er sprake is van de aanwezigheid van broedgevallen binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden, dan kan worden gekeken of locatiespecifieke maatregelen mogelijk zijn. Is dat niet het geval, dan moet de start van de werkzaamheden alsnog worden uitgesteld tot er geen nesten meer in gebruik zijn.

3.2.2 Overige soorten en zorgplicht

Het optreden van negatieve effecten op beschermde soorten van andere soortgroepen is uitgesloten. Wel geldt voor alle soorten, in het bijzonder de in het plangebied te verwachten soorten amfibieën en zoogdieren met een provinciale vrijstelling, te allen tijde de algemene zorgplicht. Deze schrijft voor dat men verplicht is om alles wat redelijkerwijze mogelijk is, te doen of juist te laten om schade aan wilde planten en dieren zo veel mogelijk te voorkomen. Hieraan kan bijvoorbeeld invulling worden gegeven door de schuren gefaseerd te slopen (bijvoorbeeld door een nacht te laten overgaan tussen het slopen van het dak en de rest van de opstallen), zodat aanwezige dieren in de gelegenheid worden gesteld om een veilig heenkomen te zoeken. Daarnaast is het raadzaam om bij de sloop zoveel mogelijk in één richting te werken.

3.3 Vrijblijvend advies stimuleren biodiversiteit

De biodiversiteit staat wereldwijd sterk onder druk, zeker in het sterk verstedelijkte en intensief agrarisch gebruikte Nederland. Oorzaken voor dit biodiversiteitsverlies vormen onder meer het verlies en versnippering van leefgebied door bijvoorbeeld verstedelijking en de aanleg van wegen en andere infrastructuur, een steeds verdere intensivering van de landbouw, verzuring en vermessing van grond door een overvloedige stikstofdepositie en klimaatverandering (verdroging). In de bebouwde omgeving maken oude(re) woningen en andere (bedrijfs)panden door sloop en renovatie bovendien steeds vaker ruimte voor goed geïsoleerde nieuwbouw zonder geschikte plekken voor verblijfplaatsen van bijvoorbeeld vogels en vleermuizen. Vanuit dit oogpunt bezien, maar óók omdat een groene leefomgeving een aantoonbaar positieve bijdrage levert aan het welzijn en de gezondheid van de mensen die erin wonen en werken, is het van groot belang om waar mogelijk biodiversiteit in (duurzaamheids)plannen en projecten mee te nemen. Bij dit zogenaamde *natuurinclusief bouwen* worden bij de (her)inrichting van een gebied waar mogelijk maatregelen meegenomen die bijdragen aan een meer groene en biodiverse leefomgeving.

Ook bij de bouw van de woning aan de Rûchhústerwei kan met kleine maatregelen al een grote plus gerealiseerd worden ten aanzien van de biodiversiteit op het erf. Hieronder worden enkele voorbeelden genoemd van maatregelen die kunnen bijdrage aan een meer biodiverse leefomgeving:

- Plant zoveel mogelijk groen. Varieer in beplanting in zowel het assortiment bomen als struiken, heesters en kruiden. Plant bomen met een bloemrijke boomspiegel. Plant (biologische) bloembollen. Een gevarieerde beplanting is bovendien minder gevoelig voor ziektes. Kies zoveel

mogelijk voor inheemse soorten bomen en heesters, bessendragende soorten, bloemen en nectarplanten.

- Creëer gevelbegroeiing op (een deel van) de gevels. Een voorbeeld van een soort die met beperkte middelen kan zorgen voor een flinke toename in de biodiversiteit, vormt de klimop. In tegenstelling tot wat vaak gedacht wordt, brengt klimop geen schade aan modern metselwerk aan. Het is een late bloeier en daarmee zijn tot laat, soms wel tot in december, talloze soort(groep)en insecten op een bloeiende klimop te vinden, waaronder diverse soorten dagvlinders, zweefvliegen en wilde bijen. Deze insecten vormen een voedselbron voor diverse soorten vogels en vleermuizen. Daarnaast vormt klimop door het feit dat deze wintergroen is een mogelijk schuilplaats en/of groene verbinding voor diverse soorten vogels en (kleine) zoogdieren. Uiteraard is het ook mogelijk om een groene gevel te maken van andere soorten. Naast de voordelen die een groene gevel voor de biodiversiteit biedt, reguleert deze bovendien warmte, isoleert en dempt geluiden.
- Maak de nieuwe woning duurzaam geschikt voor diverse diersoorten. Dit kan bijvoorbeeld door vogelschroot weg te laten of vanaf de derde panlat of hoger aan te brengen, zodat de ruimtes onder de dakpannen geschikt worden als nestplaats voor de huismus. Creëer geschikte verblijfplaatsen voor vleermuizen door een voor vleermuizen geschikte en toegankelijke spouwmuurconstructie toe te passen, dan wel inbouw- of opbouwkasten voor vleermuizen aan te bieden. Daarnaast kunnen verspreid over het terrein losse nestkasten voor diverse vogelsoorten opgehangen worden. Ook kunnen voorzieningen voor insecten worden gemaakt. Hiertoe bestaan talloze mogelijkheden, waaronder bijenbakstenen, bijenhotels, vlinderkasten of (van grotere omvang) een insectenmuur. Zeker indien gecombineerd met een boom- en bloemrijke omgeving kan een (over)hoek van het plangebied dat met het oog hierop ingericht van groot belang zijn voor de lokale biodiversiteit.

Op internet is een grote hoeveelheid informatie over natuurinclusief bouwen beschikbaar. In hoofdstuk 4 worden diverse websites met praktische voorbeelden aangedragen.

4 Bronnen

BIJ12, 2017. Kennisdocumenten Soorten. Versie 1.0, juli 2017.

<https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/kennisdocumenten-soorten-ontheffingen-wet-natuurbescherming/>

Gebiedendatabase Natura 2000-gebieden: <https://www.natura2000.nl/gebieden/friesland>

Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) uitvoerportaal, geraadpleegd op 6 januari 2022: <https://ndffecogrid.nl/>

Natuurbeheerplan Fryslân 2022: <https://www.fryslan.frl/natuurbeheerplan2022>

Natuurinclusief bouwen:

- <https://www.checklistgroenbouwen.nl/maatregelen/>
- <https://bouwnatuurinclusief.nl/gemeente>
- <https://www.rvo.nl/onderwerpen/duurzaam-ondernemen/gebouwen/technieken-beheer-en-innovatie/natuurinclusief-bouwen>

Netwerk Groene Bureaus, 2020. Vleermuisprotocol 2021: www.netwerkgroenebureaus.nl

Planologische Ecologische Hoofdstructuur/Natuurnetwerk Nederland provincie Fryslân: <https://www.fryslan.frl/planologische-ecologische-hoofdstructuur-kaart-planologische-ehs/>

Verordening Romte Fryslân 2014, geconsolideerde versie maart 2021: <https://www.fryslan.frl/flysystem/media/geconsolideerde-versie-verordening-romte-fryslan-2014-versie-maart-2021.pdf>

Verspreiding van soorten: www.verspreidingsatlas.nl

Wetstekst Wet natuurbescherming: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0037552/2020-01-01>

Bijlage I

Fotobijlage

Erf Rûchhústerwei 9 Ruigahuizen. De stenen schuur rechts van de woning blijft staan. Foto richting noordwesten.

Impressie Rûchhústerwei ter hoogte van het plangebied. Foto richting noordoosten.

Graslandperceel te realiseren woning. Foto richting zuidoosten.

Impressie van de te slopen opstallen. Foto richting oosten.

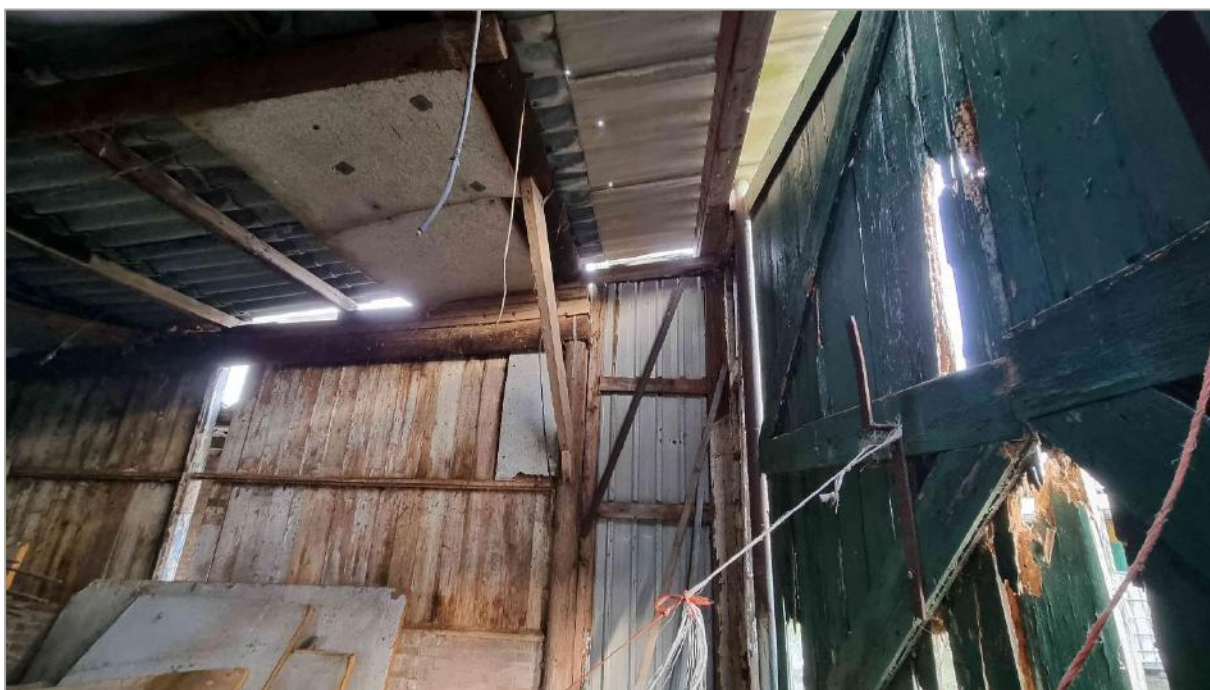
Impressie van de te slopen opstallen, de schuur rechts blijft staan. Foto richting noordwesten.

Impressie van de te slopen opstallen, de schuur rechts blijft staan. Foto richting noordwesten.

Impressie van de te slopen opstallen langs de noordzijde plangebied. Foto richting noordoosten.

Impressie binnenzijde opstallen.

Impressie muur- en dakconstructie te slopen opstellen.

Perceel te realiseren woning met op de achtergrond landgoed De Mottekamp. Foto richting noordwesten.

Bijlage II Toetsingskader

Wet natuurbescherming

Gebiedsbescherming

De Wet natuurbescherming voorziet uitsluitend in de bescherming van Natura 2000-gebieden. Natura 2000 vormt een Europees netwerk van belangrijke natuurgebieden. In Natura 2000-gebieden worden bepaalde diersoorten en hun natuurlijke leefomgeving beschermd om de biodiversiteit te behouden. Vanuit de Europese Vogelrichtlijn (1979) en Habitatrichtlijn (1992) zijn Natura 2000-gebieden aangewezen. In Nederland betreft dit ruim 160 gebieden op land en in zee. Voor deze gebieden zijn instandhoudingsdoelen geformuleerd ten aanzien van de soorten en/of habitattypen waarvoor ze zijn aangewezen. Uitgangspunt ten aanzien van deze gebieden is dat een activiteit of ruimtelijke ontwikkeling niet mag leiden tot negatieve effecten op deze instandhoudingsdoelen.

Soortbescherming

Met betrekking tot de bescherming van soorten flora en fauna worden in de Wet natuurbescherming de volgende drie categorieën onderscheiden:

- Soorten van de Vogelrichtlijn (§3.1 Wet natuurbescherming);
- Soorten van de Habitatrichtlijn en enkele bijlagen uit het Verdrag van Bern en het Verdrag van Bonn (§3.2 Wet natuurbescherming);
- Nationaal beschermde soorten (§3.3 Wet natuurbescherming).

Voor een overzicht van de verbodsbepalingen voor de soorten vallend onder bovengenoemde categorieën wordt verwezen naar tabel 1. De verbodsbepalingen van bescherming van de eerste twee categorieën komen rechtstreeks uit de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn, de derde categorie vindt zijn oorsprong in de nationale wetgeving. Met de inwerkingtreding van de Wet natuurbescherming op 1 januari 2017 is de wettelijke bevoegdheid in veel gevallen gedecentraliseerd van het Rijk naar de provincies. Vanuit deze positie hebben de provincies de bevoegdheid om voor soorten uit de derde categorie (nationaal beschermde soorten) onder voorwaarden een vrijstelling van ontheffingsplicht te verlenen. Voor de provincie Fryslân worden deze soorten, alsmede de aan de vrijstelling gestelde voorwaarden, benoemd in de provinciale Verordening Romte Fryslân 2014 (geconsolideerde versie maart 2021)⁶. In gevallen waarbij sprake is van een overtreding van de verbodsbepalingen in tabel 1 en geen sprake is van een vrijstelling, dient een ontheffing te worden aangevraagd bij de provincie.

⁶ Onder voorwaarden - waaronder activiteiten in het kader van ruimtelijke ordening - zijn de volgende soorten zoogdieren vrijgesteld: aardmuis, bosmuis, bunzing, dwergmuis, dwergspitsmuis, egel, gewone bosspitsmuis, haas, hermelijn, huisspitsmuis, konijn, ondergrondse woelmuis, ree, rosse woelmuis, tweekleurige bosspitsmuis, veldmuis, vos, wezel en woelrat. Daarnaast betreft het de volgende soorten amfibieën: bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander, meerkikker en middelste groene kikker/bastaardkikker. De vrijstelling van de kleine marterachtigen (bunzing, hermelijn en wezel) komt met de inwerkingtreding van de Omgevingsverordening in 2022 of 2023 te vervallen.

	§ 3.1. Vogelrichtlijn	§ 3.2. Habitatrichtlijn	§ 3.3. Andere soorten
	Artikel 3.1 lid 1	Artikel 3.5 lid 1	Art 3.10 lid 1a
Doden en vangen	Het is verboden opzettelijk in het wild levende vogels te doden of te vangen.	Het is verboden in het wild levende dieren van soorten in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.	Het is verboden in het wild levende dieren opzettelijk te doden of te vangen.
	Artikel 3.1 lid 2	Artikel 3.5 lid 4	Art 3.10 lid 1b
Voortplantings- en rustplaatsen	Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.	Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen.	Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen.
	Artikel 3.1 lid 3	Artikel 3.5 lid 3	
Rapen eieren	Het is verboden eieren van vogels te rapen en deze onder zich te hebben.	Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.	N.v.t.
	Artikel 3.1 lid 4 en 5	Artikel 3.5 lid 2	
Verstoring	Het is verboden vogels opzettelijk te storen (lid 4), tenzij aangetoond kan worden dat de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de soort (lid 5).	Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren.	N.v.t.
		Artikel 3.5 lid 5	Art 3.10 lid 1c
Vernielen of verwijderen planten	-	Het is verboden planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.	Het is verboden vaatplanten opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Tabel 1. Verbodsbepalingen met betrekking tot soortbescherming Wet natuurbescherming.

De bescherming van vogelnesten verdient een speciale vermelding. In de Wet natuurbescherming genieten vogelnesten in principe alleen bescherming in de periode dat ze in gebruik zijn. De ecologische functionaliteit van de nesten moet hierbij gewaarborgd zijn. Buiten deze periode vallen de nesten niet onder de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming. Om aan een aantal vogelsoorten die daarvoor speciaal gevoelig zijn benodigde extra bescherming te bieden is vanuit de

provincies een overzicht opgesteld van vogelsoorten waarvan nesten en de directe ‘functionele’ omgeving van de nestplaats jaarrond bescherming genieten. Deze lijst en bijbehorende beschermingsstatus is als zodanig dus niet opgenomen in de Wet natuurbescherming, maar betreft een bovenwettelijke provinciale ‘beleidsregel’. Binnen de lijst met jaarrond beschermde nesten wordt onderscheid gemaakt in vijf categorieën. Van soorten uit categorie 1 tot en met 4 zijn de nesten jaarrond beschermd, van vogelsoorten uit categorie 5 hebben de nesten uitsluitend een jaarrond beschermde status indien er sprake is van ‘zwaarwegende ecologische redenen’. Dit laatste is zelden het geval⁷.

Bescherming van houtopstanden

Hoofdstuk 4 van de Wet natuurbescherming regelt de bescherming van houtopstanden (voorheen geregeld via de Boswet). Uitgangspunt van de bescherming van houtopstanden in de Wet natuurbescherming vormt het behoud van het in Nederland aanwezige areaal bos. Onder houtopstanden vallen alle zelfstandige eenheden van bomen, boomvormers of struiken van een oppervlakte van tien are of meer of rijbeplanting die meer dan twintig bomen omvat. In het geval van het vellen van houtopstanden die vallen buiten de bepalingen van §4.1 van de Wet natuurbescherming (hieronder vallen onder meer houtopstanden binnen de bebouwde kom, op erven, opstanden van populieren of wilgen langs wegen of waterwegen) geldt een meldingsplicht bij de provincie en mogelijk hieruit voortvloeiend een kapverbod dan wel herplantplicht.

Zorgplicht

In de Wet natuurbescherming is een algemene zorgplicht opgenomen (§1.3 artikel 1.11). In de wettekst wordt met betrekking tot deze zorgplicht het volgende gesteld:

Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.

Bovengenoemde zorg houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel - indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevergd - de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen of - voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen - deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.

De zorgplicht houdt met andere woorden in dat planten en dieren niet onnodig vernield dan wel gedood of verstoord mogen worden en dat de uitvoerder doet wat redelijkerwijs mogelijk is om schade aan wilde planten en dieren zoveel mogelijk te voorkomen. De zorgplicht geldt voor iedere soort en individu in Nederland.

⁷ Vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten vallend onder categorie 1 tot en met 4 in Fryslân zijn: boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespandief en zwarte wouw. De provincie Fryslân hanteert per 1 juli 2022 een aangepaste lijst voor vogels met jaarrond beschermde nesten.

Verordening Romte Fryslân

De provinciale Verordening Romte Fryslân 2014 is opgesteld om ervoor te zorgen dat de provinciale ruimtelijke belangen doorwerken in de gemeentelijke bestemmingsplannen en omgevingsvergunningen. In de verordening staan regels over de thema's bundeling, ruimtelijke kwaliteit, wonen, werken, recreatie en toerisme, landbouw, natuur, kustverdediging en duurzame energie. In maart 2021 is een geconsolideerde versie van de verordening vastgesteld. Hierin is onder meer de bescherming van gebieden behorend tot het Natuurnetwerk Nederland en andere (natuur)gebieden geregeld.

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is het Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. Het netwerk kan beschouwd worden als de ruggengraat van de Nederlandse natuur en moet natuurgebieden beter met elkaar verbinden om te voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en natuurgebieden hun waarde verliezen. Naast de Natura 2000-gebieden bevat het Natuurnetwerk Nederland ook overige leefgebieden van soorten en (agrarische) gebieden die een verbinding vormen tussen natuurgebieden.

Het Rijk heeft het algemene NNN-beleid vastgelegd in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro), de provincies zijn verantwoordelijk voor het vormgeven en ontwikkelen van dit netwerk. De gebieden van het Natuurnetwerk Nederland en de functies die deze gebieden hebben, zijn planologisch beschermd via provinciaal beleid (Verordening Romte Fryslân 2014, geconsolideerde versie maart 2021). Doorwerking van het NNN beleid vindt plaats bij toetsing van gemeentelijke bestemmingsplannen en omgevingsvergunningen aan de provinciale verordening. Het beleid ten aanzien van de bescherming van NNN-gebieden kent een 'nee, tenzij'- principe. Dit houdt samengevat in dat er geen nieuwe ontwikkelingen zijn toegestaan die per saldo leiden tot een significante aantasting van wezenlijke waarden en kenmerken van het NNN.